

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Libri historiarum quatuor [Rerum Romanarum epitoma] a [Joanne] Cuspiniano castigati cum ind

Florus, Lucius Annaeus

Vienne, 1511

Bellvm pvnivm secvndvm. Ti. VI

[urn:nbn:de:bsz:31-270805](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-270805)

SECUNDVS.

tertia post Romulū patrē Feretrio Ioui arma suspendit.

BELLVM ILLYRICVM. TI. V.

I Llyrii seu Liburni sub extremis alpiū radicibus a-
gunt: inter Arsiam Titūq; flumen: longissime p to-
tum adriatici maris littus effusi: Hi regnāte Teuca
muliere populatiōibus non cōtenti / licentiæ scelus
addiderūt. Legatos quippe nostros ob ea que deliquerant iure
agentes: nec gladio qdem: sed ut uictimas securi percutiūt / pfe-
ctos nauium igne conburunt: idq; quo indignius foret mulier
imperabat. Itaq; Cneo fuluio Cētimalo duce late domant. Stri-
cte in principū colla secures legatorū manibus litauerē.

BELLVM PVNICVM SECVDVM. TI. VI.

P Ost primū Punicum bellū uix quadriennii requies
Ecce alterum bellū minus qdem spacio: nec. n. am-
plus q̄ .xviii. annos habet: sed adeo cladiū atrocitate
terribilius: ut si qs conferat dāna utriusq; popu-
li: similior uicto sit populus q uicit. At pudebat nobilē populū /
ablatū mare: raptæ insula: dare tributa: quæ iubere cōsueuerat.
Hinc in ultionē puer Hānibal ad aram p̄i iurauerat / nec remo-
rabatur. Igitur ī causā belli Saguntus deleta ē Hispaniæ ciuitas
opulenta: fideiq; erga Romanos magnū quidem sed triste mo-
numentū: quam ī libertate cōi fœdere exceptā Hānibal causas
nouorum motuū querens: & suis & ipsorū manibus euertit: ut
Italiā sibi rupto fœdere apiret. Sūma fœderū Romanis religio
est: Itaq; ad auditum socii x ciuitatis obsidū: meti ores fēti cum
Poenis quoq; fœderis: nō statim ad arma pcurrūt: dum prius
more legitimo queri malūt / interī iam nouē mēsis fame
machinis / ferro & igne / uersa deniq; in rabiem fidei in mane in
foro excitāt rogū: tū desup se suosq; cū oībus opibus suis ferro
& igne corrūpunt: Huius tantæ cladis auctor Hānibal poscīt /
tergierantib; Poenis / dux legatiōis Romanorū: que inqt mo-

LIBER

ra est Fabius? In hoc ego sinu bellū affero: & pacē iutrū eligitis?
 utrum placet sumite/cumq; succlamatum esset:utrū uellet daret.
 Bellū igitur inquit accipite: & excusso in media curia toga gre-
 mio non sine horrore q̄si plane sinu bellū ferret: effudit. Similis
 exitus belli initio fuit. Nam q̄si has inferias/sibi Saguntinorum
 ultimæ diræ in illo publico parricidio incēdiog; mādassent: ita
 manibus eorū uastatione Italiæ/captiuitate Africa: ducū & re-
 gum: q̄ id gessere bellū exitio parentatū est. Igitur ubi semel se in
 Hispania mouit illa grauis & luctuosa Punici belli uis atq; tem-
 pestas/ destinatumq; Romanis iam diu fulmē Saguntino igne
 cōflauit: statim quodā impetu rapta medias profregit alpes: &
 in Italiam ab illis fabulosæ altitudinis niuib; uelut cælo missa
 descendit: ac primū q̄dem impetus turbo iter Padū & Ticinum
 ualido statim fragore detonuit. Tūc Scipione duce fusus exerci-
 tus/saucius & ipse uenisset in hostiū manus impator: nisi p̄ctū
 patrē pretextatus admodū filius ab ipsa morte rapuisset: & hic
 erit Scipio: q̄ in exitiū Africæ crescit/nomē ex malis eius habitu-
 rus. Ticino Trebia succedit: hic secunda belli Punici p̄cella de-
 seuit Sēpronio cōsule:tūc callidissimī hostes frigidum & niualē
 naeti diem/cū se ignibus prius oleog; fouissent(horribile dictū)
 hoīes a meridie & sole uenientes: n̄a nos hyeme uicerunt. Tra-
 simenus lacus tertlū fulmen Hannibalī impatore Flaminio: ibi
 quoq; ars noua Punicæ fraudis: q̄ppe nebula lacus palustribus
 q; uirgultis tectus equitum terga subito pugnātum iuasit. Nec
 de diis possumus queri. iminentē temerario duci cladem p̄dix-
 erant. Insidentia signis agmina & aquilæ prodire nolētes:& cō-
 missam acie secutus ingens terre tremor: nisi illum horrorē soli
 equitū ulrorumq; discursus & mota uehementius arma fecerūt.
 Quartū. i. pene ultimū uulnus imperii Cāne ignobilis Apullæ
 uicus: sed magnitudine cladis emerfit &.xI. milium cæde parta
 nobilitas. Ibi in exitiū infelicis exercitus dux:terra/cælū: dies:
 tota deniq; rerum natura cōsensit. Siquidē non cōtentus simu-
 latis transfugis Hannibal: q̄ mox terga pugnantium ceciderāt.
 Insuper callidissimus imperator patentibus in campis obserua-
 uato loci ingenio: q; & sol ibi accerrimus & plurimus puluis:&

SECUNDVS.

Eurus ab oriente semper quasi ad cōstitutū: ita instruxit acie iut
 romanis aduersus hæc omnia aduersis quasi secum cœlū tenēs.
 uento: puluere: sole pugnaret. Itaq; duo maximi exercitus casi
 ad hostium facietatē: donec Hannibal diceret militi suo. parce
 ferro. Ducum effugit alter: Alter occisus est dubiū uter maiore
 animo: Paulum puduit. Varro nō desperauit. Documenta cla-
 dis: cruētus aliq̄ diu Aufidus: pons de cadaueribus iusu ducts
 factus in Torrente Vergeliū: modii duo anuloz Carthaginem
 B missi: dignitasq; equestris taxata mensura: Dubium deinde nō
 erat: quin ultimum illū diem habitura fuerit Roma: quintumq;
 intra diem epulari Hannibal in Capitolio potuerit: si (qđ Pœ-
 num illū dixisse Adherbalē Bomilcaris ferunt) Hannibal quē-
 admodū uicere sic uti uictoria scīset. Tū quidē illū: ut dici uul-
 go solet: aut fatū urbis imperaturæ: aut ipsius mens mala: & a-
 uersi a Carthagine dii: in diuersum abstulerunt: cū uictoria pos-
 set uti: frui maluit. Relictaq; Roma campaniā Tarētumq; pera-
 grare: ubi mox & ipse. & exercitus ardor elanguit: adeo ut uerū
 dictum sit Capuā Hannibali cannas fuisse. Sigdem inuictū al-
 pibus: idomitum armis: cāpaniæ: quis crederet: soles & tepen-
 tes fontibus Baiæ subegerūt. Interi respirare romanus: & qua-
 si ab inferis emergere: arma non erāt: detracta sunt templis: de-
 erat iuuentus. in sacramentum militie liberata seruitia: egebant
 arario: opes suas libēs senatus ī mediū protulit. nec præter qđ
 in bullis singulisq; anulīs erat quicquā sibi auri reliquere: eques
 secutus exemplum: imitataq; equitē tribus: deniq; uix suffecere
 tabulæ uix scribarū manus Leuino Marcelloq; consulisbus cum
 priuata opes in publicum deferentur: quid autem in eligendis
 magistratibus: quæ centuriarum sapiētia: cum iunioribus a se-
 nioribus consilium de creandis consulisbus petiuere quippe ad-
 uersus hostem totiens uictorem: tam callidum non uirtute tan-
 tum: sed uis etiam pugnare consiliis oportebat. Prima redeun-
 tis: sed ut sic dixerim reuiuiscētis imperii spes Fabius fuit: qui
 nouam de Hannibale uictoriam commētus est: non pugnare.
 Hinc illi cognomen nouū & reipublicæ salutare cunctator. Hic
 illud ex populo: ut imperiū scutū uocaretur. Itaq; p Samniū te-

LIBER

tum p Falernos Gauranosq; saltus: sic maceravit Hānibalē: ut qui frangi uirtute nō poterat mora cōminueret. Inde Claudio Marcello duce etiā congrēdi ausus est cominus uenit & pepulit: & Campania sua: & ab obfidiōe Nolæ urbis excussit. Ausus & Sempronio Gracco duce p Lucaniā sequi: & premere terga cedentis: quīstunc(o pudor) manu seruili pugnaret: nam hucusq; tot mala cōpulerant: sed libertate donati fecerāt de seruitute romanos. Horribilem ī tot aduersis fiduciam: o singularē animū ac spiritū populi romanī tam arētis afflictisq; rebus: cum de Italia sua dubitaret: ausus est tamē in diuersa respicere/dūq; hostes in iugulo p Campaniā Apuliamq; uolitarēt/ mediāq; de Italia Africam facerēt: eodem tempe & hūc sustinebat: & in Siciliam: Sardiniam. Hispaniā: diuisa p terrarum orbē arma mittebat. Sicilia mādata Marcello: nec diu restitit: tota enim insula ī una urbe supata est: grande illud: & ante id tempus inuictum caput: Syracusæ quīus Archimedis ingenio defenderent: aliq̄do gesserunt. Longe illi triplex murus: totidemq; arces: portus ille marmoreus & fōs celebratus Arethusæ: nisi q; hæcenus p̄suere: ut pulchritudini uictæ urbis parceretur. Sardiniam Graccus arripuit: nihil illic gentiū feritas isanorūq; (nam sic uocant) inantitas mōtiū profuere/ scutum in urbes: urbemq; urbū Carali: ut gens cōtumax uilisq;: mortis saltem desiderio patrii soli domaretur. In Hispaniā missi Gneus & Publius Scipiones spem totā p̄oenis eripuerāt: sed insidiis punice fraudis opp̄si rursus amiserant. Magnis q̄dem illi preliis cū punicas opes cecidissent: sed punice insidiæ alterū ferro castrametantē: alterum cū euasisset ī turrim cinctū facibus oppresserūt. Igitur in ultionem patris ac patruī missus cū exercitu Scipio/ cui tam grāde de africa nomē fata decreuerant. Bellatricē illam uiris armisq; nobilē hispaniā/ illam seminariū hostilis exercitus. illam Hānibalē eruditricem (incredibile dictū) totā a pyreneis montibus in herculis colūnas & Oceanū recuperauit: nescias citius an facilius/ q̄ uelocit: q̄ uor anni fatentur: q̄ facile/ uel una ciuitas probat: eodē q̄pe quo obfessa est die capta est: omēq; Africanæ uictorie fuit: q̄ tam facile capta est Hispanica Carthago. Certum est tamen ad profi-

SECUNDVS.

gandam prouinciam maxime profecisse singularem ducts fan
 citatem / qppe qui captiuos pueros puellasq; precipue pulchritu
 dinis barbaris restituerit: ne in cōspectum qdem suū passus ab
 duci: ne qd de uirginitatis integritate delibasse saltē uel oculis
 uideret. Hęc iter diuersa terrarū populus Romanus: nec ideo
 tamē Italia usq; in herentē summouere poterat Hāniba
 lem Carthaginēsem. Plarāq; ad hostē defecerant: & dux acer
 ritus cōtra romanos italicis quoq; uiribus utebāt: iam tamen
 eum plarīsq; oppidis & regiōibus excusseramus Tarētinus ad
 nos redierat: iam & capua sedes & domus & patria altera Han
 nibalis tenebāt: cuius amissio tantū p̄ceno duci dolorem dedit:
 F ut ille totis uiribus Romā cōuerteret. O populū dignum orbis
 imperio, dignū omnium fauore: & administratione hominū ac
 deorū: compulsus ad ultimos metus ab incepto nō destitit: & de
 sua urbe sollicitus: Capuā tamen nō omisit: sed parte exercitus
 sub Appio consule relicta parte Flaccū in urbē secuta: absens si
 mul præsensq; pugnabat. Quid ergo miramur Mouenti castra
 a tertio lapide Hannibali iterum ipsos deos: deos Inq; nec fateri
 pudebit restitisse: tanta enī ad singulos illius motus uis imbrū
 effusa est tanta uentorū uolentia coorta est: ut diuinitus hostem
 summoueri: nec cœlo sed ab urbis ipsius manibus: & Capitoli
 o ferri uideretur. Itaq; fugit: & celsit: & i ultimū se Italia recipit
 finem: cū urbem tantū non adortā reliquisset. Parua res dictū:
 sed ad magnanimitatē, P. R. probandā satis efficax. q; illis ip̄is
 quibus obsidebant diebus ager quē Hannibal castris insiderat
 uenalis romæ fuit: hastaq; subiectus inuenit emptorē. Voluit
 Hannibal cōtra fiduciam imitari: subiecitq; argentarias urbis
 tabernas: nec emptor iuētus est. Ut scias etiā presagia fati fuisse:
 nihil actū erat tanta uirtute sine tanto fauore deorū. Siquidē
 ab Hispania Hasdrubal frater Hannibalis cum exercitu nouo:
 nouis uiribus/noua belli mole ueniebat. Actum erat procul du
 bio: si uir ille se cū fratre iunisset: sed hūc quoq; castrametantē
 Claudius Nero cum Liuiō Salinatore debellat. Nero in ultimo
 Italia angulo summouebat Hānibalē Liuius i diuersissimam.
 partem: & in ipsas nascētis Italia fauces signa cōuerterat: tanto

LIBER

omni/que longissima Italia solo interfacente: quo consilio: qua ce-
 leritate consules castra coniuxerint: inopinanterque hostem col-
 latis signis cōpreserint: neque id fieri Hannibal senserit: difficile
 dictu est. Certe Hānibal re cognita: cū prolectum fratris caput
 ad sua castra uidisset agnosco inquit ī foelicitatē carthaginiis: hæc
 fuit illius uiri nō sine presagio quodam fati iminentis prima cō-
 fessio. Iam certum erat Hannibalē etiam ipsius confessione pos-
 se uicē: sed tot rerum prosperarū fiducia plenus populus Roma-
 nus/ magni extimabat asperrimū hostem ī sua Africa debellare.
 Duce igitur Scipione in ipsam Africā tota mole cōuersus imi-
 tari cepit Hannibalem: & Italiæ suæ clades ī Africa uindicare.
 Quas ille (dii boni) Hasdrubalis copias, quos Syphacis exerci-
 tus fudit/ quæ quātæque utriusque castra facibus illatis una nocte dele-
 uit: denique iam non a tertio lapide: sed ipsas carthaginiis portas
 obsidione quatiebat: sic factū est: ut inherentē atque incubantem
 Italiæ extorquaret Hannibalē. Nō fuit maior sub imperio Ro-
 mano dies quā ille: cū duo omnium & antea & postea ducū max-
 imi ille Italiæ: hic hispaniæ uictor collatis cominus signis direx-
 ere aciem. Sed & colloquiū fuit inter ipsos de legibus pacis. Ste-
 terunt diu mutua admiratiōe defixi: ubi de pace non conuenit:
 signa cecinere. Constat utriusque confessione/ nec melius instrui
 aciem. nec acris potuisse pugnari. hoc Scipio de Hannibalis,
 Hannibal de Scipionis exercitu prædicauerūt. Sed tamē Han-
 nibal cessit: præmiumque uictoria: Africa fuit & secutus Africam
 terrarum orbis.

BELLVM MACEDONICVM PRIMVM. TI. VII.

P Ost carthaginem uincē neminē puduit: secute sunt
 statim: Africam gētes. Macedonia: Græcia: Syria:
 cæteraque omnia quodam quasi estu & torrente for-
 tuna: sic primi omnium Macedones affectator quō-
 dam imperii populus. Itaque quamuis tūc Philippus regno pre-
 sideret: Romani tamē dimicare sibi cū rege Alexandro uidebā-
 tur. Macedonicū bellum noīe amplius quā spectatiōe gentis fuit.